

Pražský lingvistický kroužek

srdečně zve na veřejné představení své poslední publikace,
kulturně-historické studie

Portrét Františka Skoriny

Studie vyšla v roce 2020 jako 10. svazek nové řady *Travaux du Cercle linguistique de Prague*. Dává názorný příklad, že funkční strukturalismus a celostní filologii, metodologickou základnu Pražského lingvistického kroužku, lze úspěšně přenášet z jazyka do jiných sémiologických řádů. S ohledem na to, jaký historický materiál si zvolila a jak s ním pracuje, zakládá tato kniha nový žánr, *Pragensia Europeana*: právě proto ji chce Pražský lingvistický kroužek představit pražským Evropanům; s ohledem na to, že historická postava Františka Skoriny ztělesňuje humanistické kořeny současného Běloruska, země trpící pod režimem krajně nehumánním, chce Pražský lingvistický kroužek představit svou knihu všem, komu lidské utrpení není lhostejné.

Současné Bělorusko představuje uprostřed Evropy tak velký problém etický i praktický – politika není nic jiného než praktická etika –, že mnozí z nás, šťastných a blahobytných Evropanů, před ním raději zavírají oči. Často přitom zní výmluva, že Bělorusko vlastně nestojí za řeč, protože jako stát existuje teprve třicet let, z toho dvacet sedm jako stát autoritářský. Taková výmluva je hloupá hned dvojnásob: utrpení nepřestává být utrpením, když trpí národ mladý, s krátkou státní samostatností; území dnešního Běloruska vždy leželo a stále leží v Evropě, vždy se účastnilo a stále se účastní evropského dění.

Doktor František Skorina (1470–1551/1552) po celý život hrdě užíval přívlastek «z velkého a slavného města Polocku» (dnes Bělorusko, tehdy Litevské velkoknížectví). Procestoval Evropu. Po dvakrát pobýval v Praze a po každé tam zanechal významné dílo. Za svého prvního pobytu, v letech 1517–1520, v Praze textově připravil, výtvarně zajistil a tiskem vydal *Ruténskou bibli*, knihy Starého zákona s autorskými komentáři; náklad byl určen pro Litevské velkoknížectví. Ve Skorinově *Ruténské bibli* se střídají dva funkční jazyky onoho státu, církevní slovanština, liturgický jazyk pravoslavného obyvatelstva Litevského velkoknížectví, a ruténština, úřední jazyk celého Litevského velkoknížectví, jež bylo konfesně různorodé; ruténština je historický zdroj současné běloruštiny. V celoevropských dějinách církevní slovanštiny, jejíž působení bylo mnohem širší, pak Skorinův pražský počín představuje vůbec první biblický tisk.

Skorinova *Ruténská bible* je současníkem řecko-latinského Nového zákona Erasmova (1516–1535) i Německé bible Lutherovy (1522–1534). Zatímco Erasmus Rotterdamský i Martin Luther byli řeholníci augustiniáni, jimž se dostalo plného teologického vzdělání a řádného katolického svěcení, František Skorina, doktor medicíny, byl člověk světský: jednal jako angažovaný křesťanský laik. Máme-li k Erasmovi i Lutherovi dochovány světské portréty co samostatné artefakty, pak Skorina vkládá svůj portrét do některých – a pouze do některých – výtisků své pražské *Ruténské bible*. V kontextu zemí Koruny české představuje Skorinův portrét teprve druhý světský portrét a vůbec první portrét tištěný. Právě rozboru a výkladu tohoto portréту je publikace PLK věnována.

Koná se v pátek **5. listopadu 2021 v 18h00** v Knihovně Václava Havla
Ostrovní 13, Praha – Nové Město

П'я Лемешкін : Портрет Франциска Скорины – *Pranciškaus Skorinos portretas* – *Portrait de Francisk Skorina*. *Travaux du Cercle linguistique de Prague*, nouvelle série, volume 10 (curavit Tomáš Hoskovec). Vilnius – Praha 2020. ISBN 978-609-411-266-9 Lietuvių kalbos institutas; 978-80-87269-58-9 OPS – PLK.

Monografická studie, sémiologický rozbor renesančního portréту v evropských souvislostech; 300 stran, bohatě ilustrováno. Vlastní text je v ruštině, podrobný úvod a závěrečné shrnutí ve francouzštině, doprovodná srovnávací studie v němčině, symbolicky jsou v knize zastoupeny litevština, běloruštiny, čeština. Vydal Pražský lingvistický kroužek ve spolupráci s Ústavem pro jazyk litevský, náklad plně hradila vláda Litevské republiky.